

Saksliste for SRY- møte 6 1. desember 2016

Sted: Scandic Opalen, Gøteborg

Lunsj serveres kl. 11.30 – 12.30

Møteramme: kl. 12.30 -14.30

1. Godkjenning av dagsorden

2. Godkjenning av referat fra møtet 2.11.2016

3. Orienteringssaker

- ✓ Muntlig orientering fra ACVT møte i Brussel 17 og 18. november 2016
- ✓ Muntlig orientering fra møte mellom KD og SRYs arbeidsgruppe om SRYs rapport- Yrkesopplæringsnemndas rolle og ansvar

4. Vedtakssaker

SRY-sak 18-06-2016	SRYs arbeidsgruppe for nyoppnevning av faglige råd og SRY.
SRY-sak 19-06-2016	Status for arbeidet med vekslingsmodeller – Veien videre?

5. Saker for kommende SRY-møte

- ✓ Økonomiske og sosiale effekter av VET
- ✓ Digitalisering/ robotisering- Hvordan møter norsk fag- og yrkesopplæring fremtidsutviklingen?

6. Evaluering av møtet

Referat fra SRY-møte 5 – 2016

Dato: 2.11.2016
Sted: Utdanningsdirektoratets lokaler, Oslo

Tilstede:

SRY

Trude Tinnlund, LO
Knut Øygaard, LO
Mette Henriksen Aas, LO
Carl E. Rønneberg, NHO
Kristian Ilner, NHO
Sture Berg Helgesen, KD
Jorunn Teigen Leegaard KS
Erik Heier, KS
Terje Skyvulstad, Utdanningsforbundet
Trond Bergene, Spekter
Bente Søgaard, YS

Forfall:

Elin Marlèn Hollfjord NFD
Anne K. Eggen Lervik, Virke
Stian Sigurdsen, Virke
Sylvia Lind, EO
Kari Hoff Okstad, Spekter
Turid Semb, KMD

Observatør

Siv Andersen, SIU

Utdanningsdirektoratet

Karl Gunnar Kristiansen

1. Godkjenning av dagsorden

Vedtak

Sekretariatet gir en kort orientering om SRYs besøk til EuroSkills i Gøteborg 1-2. desember under eventuelt. Dagsordenen ble enstemmig godkjent.

2. Godkjenning av referat fra møtet 14.9.2016

Vedtak

Referatet ble enstemmig godkjent.

3 Behandling av diskusjons og orienteringsaker

3.1 Diskusjonssak - Fafo's rapport om trepartssamarbeidet

FAFO har på oppdrag fra LO utarbeidet en rapport om partssamarbeidet i fagopplæringen, det vil si samarbeidet mellom organisasjonene i arbeidslivet og utdanningsmyndighetene. Anna Hagen Tønder presenterte utfordringer og problemstillinger som er drøftet i rapporten.

- ✓ Fagopplæringsmodellen/faglig selvstyre/ kollektive kompetansesystemer
- ✓ Representasjon i SRY og faglige råd
- ✓ Partenes rolle og innflytelse
- ✓ Hvordan styrke SRYs strategiske rolle
- ✓ Mulige veivalg

SRY mener rapporten er et godt og viktig innspill til diskusjonene om fremtidens fag- og yrkesopplæring i Norge. Rapporten tar opp viktige problemstillinger knyttet til partenes posisjon og innflytelse på fagopplæringen, og SRY mener det er viktig å diskutere disse inn mot nyoppnevning av SRY og faglige råd 2017.

Følgende utfordringer og problemstillinger ble kommentert i møtet.

- ✓ Struktur for partenes innflytelse i fag- og yrkesopplæringen – Nye modeller?
- ✓ Nivå på representasjon i SRY og faglige råd
- ✓ Sekretariatets rolle og plassering
- ✓ Partenes innflytelse i fag- og yrkesopplæringen

Vedtak

Problemstillingene og utfordringene drøftes videre i SRYs arbeidsgruppe for nyoppnevning av SRY og faglige råd. SRY anbefaler at det tilrettelegges for et seminar der utvalgte problemstillinger og prinsipper drøftes grundig. Til seminaret inviteres organisasjonenes politiske ledere sammen med representanter med fagkompetanse samt utdanningsmyndighetene.

3.2 Diskusjonssak - SRYs arbeidsgruppe for nyoppnevning av faglige råd og SRY

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) besluttet i møte 3.12.2015 å nedsette en arbeidsgruppe som skal vurdere sentrale problemstillinger knyttet til oppnevningen av SRY og de faglige rådene. Arbeidsgruppens leder Benedikte Sterner orienterte om gruppens arbeid.

Arbeidsgruppen ønsker å legge frem kortsiktige og langsiktige endringsforslag. Bakgrunnen for dette er at Utdanningsdirektoratets forslag om endringer i tilbudsstrukturen trolig vil få konsekvenser for SRY og de faglige rådene sammensetting og arbeid. Siden SRY og de faglige rådene går inn i en ny oppnevningsperiode fra og med høsten 2017, vil arbeidsgruppen legge frem endringsforslag som gruppen mener kan effektueres til nyoppnevningen. Av andre kortsiktede endringsforslag er forslag om mer strukturert bruk av ressursgrupper og økonomi for de faglige rådene.

SRY mener det er riktig av gruppen å dele arbeidet i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. I det kortsiktige perspektivet støtter SRY at arbeidsgruppen arbeider videre med konkrete forslag til forbedring av både mandat og struktur som kan gjennomføres ved nyoppnevning i 2017.

I det langsiktige perspektivet mener SRY at det er viktig å ha fokus på videreutvikling av norsk fag- og yrkesopplæring. De langsiktige endringsforslagene må utformes etter at ny tilbudsstruktur er implementert. I dette arbeidet er det viktig at arbeidsgruppen involverer ulike aktører i partssamarbeidet. SRY viser til vedtak i sak 3.1 der det foreslås at arbeidsgruppen tilrettelegger for et seminar der utvalgte problemstillinger og prinsipper i FAFOs rapport om partssamarbeidet drøftes grundig.

Vedtak

Informasjonen tas til orientering. SRY slutter seg til arbeidsgruppens forslag om å utarbeide et kortsiktig og et langsiktig endringsforslag. Det kortsiktige endringsforslaget legges frem for SRY i møte 1. desember 2017.

3.3 Orienteringssak- Fagbrev på jobb

Kunnskapsdepartementet har igangsatt et arbeid med å utarbeide høringsnotat om mulighet til å gå opp til fagbrev etter en kombinasjon av opplæring og praksis i en bedrift, uten å være lærling. Kunnskapsdepartementet er opptatt av at partene i arbeidslivet deltar i utformingen av høringsnotatet og ønsker at SRY deltar sammen med departementet i en arbeidsgruppe med to til tre representanter. På grunn av kort tidsfrist for arbeidet ble saken drøftet (i eget møte) med SRYs representanter som deltok på fellesmøte mellom SRY og faglige råd 12.10.2016. Følgende representanter ble da foreslått til arbeidsgruppen: Kristine Hansen(LO), Kristian Ilner (NHO), Eli Sogn Iversen (KS)

Vedtak:

Informasjonen tas til orientering. SRY ber om at ferdig høringsnotat legges frem for SRY før saken sendes på høring.

3.4 Orienteringssak - Forsikring av elever i Yrkesfaglig fordypning

SRY har tidligere bedt Kunnskapsdepartementet redegjøre for ansvarsforholdet for elever som i faget yrkesfaglig fordypning får opplæring i virksomheter. Organisasjonene i SRY har mottatt bekymringsmeldinger knyttet til forsikring av elever som gjennomfører undervisning i yrkesfaglig fordypning ute i bedrifter. Spørsmålet er om skolen er ansvarlig eller om den enkelte bedrift har et ansvar for å forsikre eleven.

Kunnskapsdepartementet orienterte om at lovavdelingen i Justisdepartementet har vurdert elever i yrkesfaglig fordypning i forhold til Lov om yrkesskadeforsikring og tolkning av arbeidstagerbegrepet. Konklusjonen er at elever i Yrkesfaglig fordypning skal omfattes av yrkesskadeforsikring.

SRY mener det er avgjørende viktig at det avklares om det er Fylkeskommunen eller den enkelte bedrift som er ansvarlig for at elever i Yrkesfaglig fordypning er forsikret. Videre anbefaler SRY at departementet informerer fylkeskommunene om ansvarsforholdet.

Vedtak:

SRY ber Kunnskapsdepartementet klargjøre ansvarsforholdet for skadeforsikring av elever i praksis og Yrkesfaglig fordypning.

4 Vedtakssaker**4.1 SRY-sak 14-05-2016 - O- 24 samarbeidet**

Avdelingsdirektør i Udir Anne Katrine Kaels orienterte om O-24 samarbeidet.

For å fremme felles tiltak og strategier som kan bidra til at færre faller utenfor ved at flere gjennomfører videregående opplæring er det iverksatt et tverrdepartementalt arbeid, kalt O-24 samarbeidet. I arbeidet deltar Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet med underliggende direktorater. Arbeidet er organisert i om lag 25 arbeidsgrupper, hvor gruppe h skal *iverksette tiltak for å øke antall læreplasser for unge med funksjonsnedsettelse og minoritetsspråklige*. Følgende direktorater er representert i gruppe h:

- Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
- Helsedirektoratet
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
- Utdanningsdirektoratet

For å bistå gruppa i det videre arbeidet med tiltak for flere læreplasser til unge med funksjonsnedsettelse, skal det opprettes en referansegruppe. Partene i arbeidslivet inviteres til å delta med 1-2 representanter i gruppen.

Vedtak

SRY foreslår følgende representanter fra partene i arbeidslivet til referansegruppe for O-24 samarbeidet, gruppe H – øke antall læreplasser for unge med funksjonsnedsettelse:

Fra arbeidsgiversiden: Paal Haaversen, NHO

Fra arbeidstakersiden: Einar Hanisch, YS

4.2 SRY-sak 15-05-2016 - utfordringer knyttet til tilbudsstrukturens sluttkompetanser

SRY behandlet 14.9.2016 Utdanningsdirektoratets utkast til ny tilbudsstruktur. I SRYs svar til Kunnskapsdepartementet valgte SRY å sende med et vedlegg som omhandlet - utfordringer knyttet til tilbudsstrukturens sluttkompetanser - studiespesialisering, yrkeskompetanse og overganger. Dette fordi det i arbeidet med realitetsbehandling av direktoratets utkast til tilbudsstruktur ikke var mulig å slutføre diskusjonene om tilbudsstrukturens ulike sluttkompetanser.

Videregående opplæring bygger sin struktur og innretning på to hovedveier: en studieforberevende og en yrkesfaglig. Siden prinsippet om en tydelig todeling ble behandlet av Stortinget i forbindelse med Stortingsmelding 20 " På rett vei", har studieforberevende utdanningsprogram fått økt innslag av fagområder og disipliner med praktisk ferdighetstrening. (Utdanningsprogrammene musikk, dans og drama, medier og kommunikasjon, idrettsfag og kunst, design og arkitektur).

I yrkesfaglig struktur finner vi skoleløp med studiekompetanse og yrkeskompetanse. Skillet mellom de tradisjonelt "teoretiske og praktiske fagene" innen yrkesfaglig og studieforberevende utdanningsprogram er blitt mer utydelige. I flere av de faglige rådernes utviklingsredegjørelser og yrkesutvalgenes rapporter tenkes det nytt om hva den yrkesfaglige kompetansen i fremtiden bør bestå av.

SRY mener det er viktig å se nærmere på arbeidslivets fremtidige kompetansebehov og i lys av dette vurdere om det er behov for å videreutvikle eller endre dagens struktur med to hovedveier i videregående opplæring. Arbeidet bør også sees i sammenheng med regjeringens arbeid med en nasjonal kompetansestrategi.

Vedtak

SRY ber departementet lage en utredning om utfordringene og konsekvensene knyttet til tilbudsstrukturens ulike sluttkompetanser. Benedikte Sterner, Kristian Ilnes og Karl Gunnar Kristiansen får i oppdrag å konkretisere problemstillinger knyttet til utredningen i et eget notat. Notatet sendes SRYs medlemmer for kommentar før oversendelse til Kunnskapsdepartementet.

4.3 SRY-sak 16-05-2016 - Modulstrukturert opplæring for voksne. Rammer og prinsipper for modulstrukturert fag- og yrkesopplæring for voksne.

Utdanningsdirektoratet mottok oppdragsbrev 12-16 om utvikling av forsøk med modulstrukturerte læreplaner i fag- og yrkesopplæringen 24.6.2016. Oppdragsbrevet ble behandlet i SRY-møte 14.09 der SRY fattet følgende vedtak:

1. *For at det videre arbeidet med utvikling av moduler i fag- og yrkesopplæringene skal ha god forankring hos partene i arbeidslivet ønsker SRY å delta med to representanter i arbeidet med utvikling og konkretisering av rammer og prinsipper for oppdraget.*
2. *SRY legger til grunn at de faglige rådene involveres i arbeidet med utvelgelse av fag til forsøket.*

Utdanningsdirektoratet opprettet i etterkant av SRY-møtet en «partsgruppe» som drøftet og utviklet utkast til rammer og prinsipper for modulstrukturert fag- og yrkesopplæring for voksne. Partsgruppen besto i tillegg til medarbeidere fra Utdanningsdirektoratet og Vox av to representanter oppnevnt av SRY.

Basert på arbeidet i partsgruppen la Utdanningsdirektoratet frem utkast til rammer og prinsipper for modulstrukturering og modulutvikling i fag- og yrkesopplæring for voksne.

SRY støttet utkast til rammer og prinsipper og understreket på nytt at modulstrukturert opplæring for voksne ikke må føre til at fagenes innhold og nivå senkes. Forsøk med modulstrukturert opplæring for voksne må være et verktøy for å kunne fremstille seg til fag- og svenneprøven gjennom en annen ordning.

Vedtak

SRY støtter at utkast til rammer og prinsipper for modulstrukturering av fag- og yrkesopplæring for voksne oversendes departementet med følgende presiseringer:

- a. Prinsipp 12: SRY støtter alternativ A
- b. Prinsipp 20: SRY støtter alternativ A
- c. Prinsipp 21: SRY støtter alternativ A

SRY-sak 17-05-2016 - Møteplan for SRY 2017

Følgende møteplan ble foreslått for 2017:

Møte	Tidspunkt
SRY møte 1-2017	Uke 8, torsdag 23 februar
SRY møte 2-2017	Uke 16 torsdag 20. april
SRY møte 3-2017	Uke 25 torsdag 22. juni
SRY møte 4-2017	Uke 40 torsdag 5. oktober
SRY møte 5-2017	Uke 45 torsdag 9. november
SRY møte 6-2017 + julemøte	Uke 50 torsdag 14. desember

Vedtak

Møteplan for SRY 2017 godkjent.

5. Eventuelt

Lærling i Utdanningsdirektoratet June Celine Ausland orienterte kort om SRYs studiereise til EuroSkills 2016 i Gøteborg.

6. Evaluering av møtet

SRY er godt fornøyd med møtet.

Vår saksbehandler: Aina Helen Bredesen
Epost: post@udir.no
Tlf.: 23 30 12 00

Vår dato: Deres dato:
2311.2016
Vår referanse: Deres referanse:

SRY-møte 5 2016

Dato: 02.12.2016
Sted: Gøteborg

SRY-sak 18-06-2016	Nyoppnevning av faglige råd og SRY
Dokument	Til beslutning
Innstilling	<ol style="list-style-type: none">1. SRY vedtar vedlagte mandat for SRY og de faglige rådene.2. SRY vedtar at arbeidsgruppen forbereder et diskusjonsgrunnlag for et temamøte for SRY om trepartssamarbeidet og styring av fag- og yrkesopplæring knyttet til mulig behov for endringer i kommende oppnevningsperiode. Arbeidsgruppen legger frem forslag høsten 2017.
Vedlegg	<ul style="list-style-type: none">• Forslag til mandat for SRY• Forslag til mandat for faglige råd

1. Bakgrunn for saken

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) besluttet i møte 3.12.2015 å nedsette en arbeidsgruppe som skal vurdere sentrale problemstillinger knyttet til oppnevningen av de faglige rådene. Arbeidsgruppen bestod opprinnelig av Benedikte Sterner (LO), Anne K. Eggen Lervik (Virke), Carl Rønneberg (NHO). Etter SRY-møte 1.6.16, ble gruppens mandat utvidet med følgende representanter: Astrid Sund (Utdanningsforbundet), Kari Hoff Okstad (Spekter), Jorunn Leegaard (KS) og Bente Søgaard (YS). Gruppen fikk også et utvidet mandat, som inkluderte å vurdere mandatet for de faglige rådene.

Arbeidsgruppen la frem saken i SRY-møtet 1.6.2016, der SRY fattet vedtak om at endelige mandatforslag skal legges frem for SRY i desember-møtet.

Arbeidsgruppen fikk videre mandat fra SRY-møtet 2.11.16 til å forberede et diskusjonsgrunnlag for et temamøte om trepartssamarbeidet i fag- og yrkesopplæring for SRY. Fafo-rapporten om erfaringer med trepartssamarbeidet i SRY og andre relevante kilder som SRY og de faglige rådene oversender arbeidsgruppen legges til grunn. Diskusjonsgrunnlaget skal ses i sammenheng med deloppdrag 4 om tilbudsstrukturen i oppdragsbrev 11-14 fra Kunnskapsdepartementet til Utdanningsdirektoratet, med tanke på eventuelle endringer i trepartssamarbeidet og styring av fag- og yrkesopplæring under kommende oppnevningsperiode.

Arbeidsgruppen legger her frem forslag om nytt mandat for SRY og de faglige rådene som første leveranse fra arbeidsgruppen i tråd ved vedtak av 1.6. 2016. Det tas forbehold om at det kan komme endringer med ny tilbudsstruktur som kan få konsekvenser for mandatene og sammensettingen. Arbeidsgruppen fremmer noen eksempler på problemstillinger som arbeidsgruppen ønsker å diskutere i SRY våren 2017, som en del av vurderingen av trepartssamarbeidet.

2. Noen temaer for videre diskusjon for langsiktig endringer:

- Hvordan kan SRY bli mer synlig? For eksempel ved at SRY avholder en utdanningskonferanse hvert andre år?
- De faglige rådene har arbeidsutvalg – hvordan kan dette være et «verktøy» for SRY også? (Selv om det konstituerer seg selv?).
- Hvor skal sekretariatet være?
- Hvordan skal observatører fra fagdirektoratene virke – bør de forbli observatører eller bli medlemmer – i så fall på hvilken "rollekvote"? Hvordan fungerer KD som deltaker i SRY og som besluttsende myndighet? Hvordan synliggjøre rollebeskrivelsene i trepartssamarbeidet bedre?
- Hvordan sikre gjensidig kompetanseutvikling i trepartssamarbeidet? (Kompetanseutveksling og kompetanseutvikling var en gang et argument for at SRY og de faglige rådene skulle ha sekretariatet lagt til Utdanningsdirektoratet og ikke frittstående).
- Hvordan få til et "selvfornyende system" som raskt kan endre utdanning ved endringer i arbeidslivets behov? Jf. Deloppdrag 4 i oppdragsbrev 11-14 og behov for fleksible ordninger ved endringsforslag.
- Hvordan kan felles temaer som går på tvers av de faglige rådene ivaretas? Hvordan sikre god samhandling mellom faglig råd og SRY?

3. Forslag til vedtak

1. SRY vedtar vedlagte mandat for SRY og de faglige rådene.
2. SRY vedtar at arbeidsgruppen forbereder et diskusjonsgrunnlag for et temamøte for SRY om trepartssamarbeidet og styring av fag- og yrkesopplæring knyttet til mulig behov for endringer i kommende oppnevningssperiode. Arbeidsgruppen legger frem forslag høsten 2017.

Vedlegg 1: Forslag til nytt mandat for SRY

Mandat for Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY)

Det tas forbehold om at det kan komme endringer i oppnevningsperioden, blant annet som følge av ny tilbudsstruktur. Endringene kan få konsekvenser for mandat og sammensettingen av SRY.

Norge ratifiserte ILO-konvensjonen av 23.06.1975 nr. 142 om yrkesrettledning og yrkesopplæring i 1976. Med dette fastslo Stortinget at partene i arbeidslivet skal ha avgjørende innflytelse på utformingen av fag- og yrkesopplæringen i Norge. Norge har også særlig forpliktelser knyttet til urfolks rett til å bevare og videreutvikle sin egen kultur. Dette er nedfelt i ILO-konvensjonen 169 om myndighetenes plikt til å treffe tiltak for å støtte dette arbeidet, spesielt for doudjifagene og reindriftsfaget.

Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) er oppnevnt av Kunnskapsdepartementet i henhold til § 12-1 i opplæringsloven og skal gi departementet råd. SRY skal ha et overordnet ansvar og strategisk perspektiv, som bygger på relevant arbeidslivskompetanse.

SRY skal:

- Ta initiativ for å fremme fag- og yrkesopplæringen og tilgang på læreplasser.
- Bidra til å utvikle fag- og yrkesopplæringen, inkludert karriereveiledning, slik at den ivaretar den enkeltes, virksomhetenes og samfunnets behov for kompetanse.
- Bidra til samarbeid mellom aktuelle aktører for fag- og yrkesopplæringen nasjonalt, regionalt og lokalt samt mellom bransjer og sektorer.
- Gi råd om fag- og yrkesopplæringens rolle i den samlede utdannings- og kompetansepolitikken.
- Ta initiativ til forskning og innovasjon i fag- og yrkesopplæring.
- Bidra til *selvfornyende prosesser*, herunder gi råd om antall faglige råd og rådenes arbeidsområde og sammensetning.
- Ha en aktiv rolle i det internasjonale samarbeidet for å utvikle fag- og yrkesopplæringen.

Sammensetting

SRY skal ha 14 medlemmer og være sammensatt av personlig oppnevnte representanter fra arbeidstakerorganisasjonene (herunder lærerorganisasjoner), arbeidsgiverorganisasjonene, nasjonale og regionale utdanningsmyndigheter og elever/lærlinger. Hvert medlem er oppnevnt for fire år av gangen og skal ha en personlig vararepresentant. Arbeidsgiver- og arbeidstakerrepresentantene skal til sammen utgjøre flertallet i organet. Samarbeidsrådet konstituerer seg selv.

Forholdet mellom SRY og de faglige rådene

De faglige rådene har ansvar for å gi råd til SRY innenfor sine respektive utdanningsprogram, jf. mandatet for de faglige rådene. Det skal være en arena for dialog mellom SRY og de faglige rådene.

Delegering av oppgaver og etablering av ressursgrupper

SRY kan etablere egne ressursgrupper, og foreslå for Kunnskapsdepartementet og/eller Utdanningsdirektoratet at det opprettes ressursgrupper eller utvalg.

Sekretariat

Utdanningsdirektoratet skal i samarbeid med ledelsen i SRY forberede saker til rådet, og ha ansvar for de praktiske oppgavene i forbindelse med SRYs arbeid.

Vedlegg 2: Forslag til nytt mandat for faglige råd

Mandat for faglige råd

Det tas forbehold om at det kan komme endringer i oppnevningsperioden, blant annet som følge av ny tilbudsstruktur. Endringene kan få konsekvenser for mandat og sammensettingen av faglige råd.

Norge ratifiserte ILO-konvensjonen av 23.06.1975 nr. 142 om yrkesrettledning og yrkesopplæring i 1976. Med dette fastslo Stortinget at partene i arbeidslivet **skal ha avgjørende innflytelse** på utformingen av fag- og yrkesopplæringen i Norge. Norge har også særlig forpliktelser knyttet til urfolks rett til å bevare og videreutvikle sin egen kultur. Dette er nedfelt i ILO-konvensjonen 169 om myndighetenes plikt til å treffe tiltak for å støtte dette arbeidet, spesielt for doudjifagene og reindriftsfaget.

Opplæringslovens § 12-2 fastslår opprettelse av faglige råd:

Departementet nemner opp faglege råd for fag- og yrkesopplæringa. Kwart fag eller fagområde som kan ha læretid i bedrift, skal vere knytt til eit fagleg råd. Departementet avgjer etter framlegg frå organet for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa kva for faglege råd som skal skipast, storleiken på råda, kva for fagleg felt det enkelte rådet skal dekkje og reglement for oppgåvene til råda.

De faglige rådene er rådgivende organ og representerer ressurser innen det enkelte utdanningsprogram. Partene i arbeidslivet skal gjennom de faglige rådene ha innflytelse på hele opplæringen i faget. Gjennom selvstendig initiativ og oppgaver skal rådene arbeide for å utvikle kvaliteten i fagene og se trender og utviklingstrekk som dekker arbeidslivets, den enkeltes og samfunnets fremtidige behov for kompetanse.

De faglige rådene skal:

- Ivareta den faglige helheten innen eget utdanningsprogram og se sammenhenger på tvers av bransjer/ sektor og strukturen i opplæringen.
- Beslutte faglig innhold og vurderingskriterier i læreplaner etter nasjonal ramme for fag- og timefordeling i felles programfag og programfag. Videre gi faglige eksempler på yrkesretting av fellesfag og praksis i alternativt Vg3. Ved uenighet i det faglige rådet, avgjør Utdanningsdirektoratet.
- Skal følge den faglige utviklingen innenfor rådets område og tilgrensende områder.
- Ved behov ta initiativ til nyetablering, omlegging og nedleggelse av opplæringstilbud innenfor rådets ansvarsområde
- En gang i løpet av oppnevningsperioden utarbeide en utviklingsredegjørelse om ovennevnte. Arbeidet baseres blant annet på tilgjengelig forskning, analyser og prognoser.
- Vurdere tilgang og tiltak for å øke antall læreplasser
- Foreslå sakkyndige eksperter til NOKUT om godkjenning av utenlandsk fagopplæring
- Arbeide for en bedre kjønnsbalanse i utdanning og arbeidsliv

Oppnevning, sammensetning og organisering

De faglige rådene oppnevnes av Utdanningsdirektoratet etter delegert myndighet fra Kunnskapsdepartementet for inntil fire år av gangen. Medlemmene representerer egen organisasjon og kompetanseområdet som de respektive utdanningsprogram består av.

De faglige rådene skal være sammensatt av like mange representanter fra arbeidstaker og arbeidsgiversiden. Inntil en tredjedel av rådet kan bestå av pedagogisk personale og representanter fra utdanningsmyndighetene. Elevorganisasjonen har en representant i hvert av de faglige rådene.

Utdanningsdirektoratet kan oppnevne observatører tilknyttet det enkelte faglige råd. De faglige rådene konstituerer seg selv og skal etablere et arbeidsutvalg.

I samarbeid med sekretariatet kan de faglige rådene ved behov trekke inn ytterligere spisskompetanse og opprette ressursgrupper.

Forholdet mellom de faglige rådene og SRY

De faglige rådene har ansvar for å gi råd til SRY innenfor sine respektive utdanningsprogram, jf. mandatet for de faglige rådene. Det skal være en arena for dialog mellom de faglige rådene og SRY.

Sekretariat og møtevirksomhet

Utdanningsdirektoratet er sekretariat for faglige råd som vil ha direkte tilgang til det faglige miljøet som håndterer flertallet av de sakene rådet skal behandle.

Hvert faglig råd har en sekretær i Utdanningsdirektoratet.

Sekretariatet kan i samarbeid med arbeidsutvalget anmode organisasjonene om å foreslå en ny representant i det faglige rådet dersom et medlem gjentagende ganger ikke deltar i rådets arbeid.

Utdanningsdirektoratet dekker reise- og oppholdsutgifter, og møtekostnader for de faglige rådene og ressursgrupper. Ressursgrupper honoreres tilsvarende som læreplangrupper.

SRY-møte 6 2016

Dato: 01.12.2016
Sted: Gøteborg

SRY-vedtakssak 19-06-2016	Utprøving av vekslingsmodeller
Dokument	
Innstilling	Innspill til arbeidet med vekslingsmodeller sendes til Utdanningsdirektoratet innen 15. januar 2017.

Bakgrunn for saken

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å invitere fylkeskommuner til å prøve ut vekslingsmodeller. Direktoratet skal legge til rette for de deltagende fylkeskommunene og samarbeide med faglige råd. Direktoratet skal evaluere om modellene som prøves ut fører til at flere velger utdanningsprogrammene og om flere fullfører med fagbrev. Utprøvingen av vekslingsmodeller er forankret i Meld. St. 13 (2011-2012) Utdanning for velferd, Meld. St. 20 (2012-2013) På rett vei, i regjeringens politiske plattform og i Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014).

Status i utprøvingen

I 2013 ble det bevilget midler til å stimulere utprøving av vekslingsmodeller innen helse- og oppvekstfag. 6 fylkeskommuner ble valgt ut til å delta i utprøvingen. I 2014 ble utprøvingen utvidet til å omfatte flere utdanningsprogram, fag og fylker. 13 fylkeskommuner deltar nå i utprøvingen, og fag fra syv av de ni yrkesfaglige utdanningsprogrammene er med.

2013	Helse- og oppvekstfag	Akershus, Troms, Hedmark, Hordaland, Nordland, Oslo
Oppstart 2014	Bygg- og anleggsteknikk	Oslo, Sogn og Fjordane, Hordaland, Oppland
	Design og håndverk	Oslo, Hedmark
	Helse- og oppvekstfag	Finnmark, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Oppland
	Medier og kommunikasjon,	Hedmark
	Naturbruk	Finnmark
	Service og samferdsel	Telemark, Østfold
	Teknikk og industriell produksjon	Oslo, Oppland

Fylker som har fått innvilget støtte til utprøving, fordelt på oppstart og utdanningsprogram

Utprøvingene i fylkeskommunene varierer i omfang, med tanke på antall skoler, fag, bedrifter og elever/lærlinger som er med. Fylkeskommunene har ulike erfaringer med vekslingsmodeller. Noen har hatt utfordringer med å komme i gang. Per 15.10.2016 er status følgende:

- Nordland er to år forsinket på grunn av blant annet rekrutteringsutfordringer.
- Østfold er ett år forsinket på grunn av utfordringer med forankring, samarbeid o.l.
- Telemark har ikke kommet i gang med utprøvingen. Årsaken er blant annet samarbeidsproblemer og rekrutteringsutfordringer.
- Oppland viderefører ikke utprøvingen innen TIP, CNC-maskineringsfaget. Tildeling av midler er avsluttet. Årsaken er knyttet til tilgang på læreplasser.
- Finnmark har slitt med å rekruttere elever/lærlinger til utprøvingen i naturbruk. Det er inngått en lærekontrakt høsten 2016 i hestefaget.

- I de øvrige prosjektene går utprøvingen i henhold til planen, med kun mindre avvik. De fleste fylkeskommunene prøver ut en 1+3-vekslingsmodell der lærekontraktene tegnes i andre opplæringsår. Hordaland prøver ut modeller der lærekontraktene tegnes i løpet av første opplæringsår, Finnmark har en lignende modell i naturbruk. Hedmark har en modell som ligger nært opp til 2+2-modellen, men der en større del av opplæringa i programfagene gis i bedrift. Sogn og Fjordane har en lignende modell for bygg- og anleggsteknikk.

Det er om lag 400 elever/lærlinger som får opplæring gjennom vekslingsmodeller ved inngangen til høstsemesteret 2016. Det er stor variasjon mellom prosjektene med tanke på størrelsen på elev-/lærlinggruppene. Utprøvingen i naturbruk i Finnmark, design og håndverk i Hedmark og Oslo, bygg- og anleggsteknikk i Oppland og helse- og oppvekstfag i Nordland, Finnmark og Oslo har alle seks eller færre deltakere. I Telemark er det foreløpig ikke tegnet noen lærekontrakter i vekslingsmodeller. De øvrige prosjektene har mellom 10 og 75 deltakere.

Erfaringene så langt viser at vekslingsmodeller bidrar til et sterkere samarbeid mellom skole og arbeidsliv. Elever/lærlinger som deltar er i all hovedsak fornøyde med modellene og opplever økt motivasjon og en sterkere sammenheng i utdanningen. Arbeidet med å utforme, etablere og gjennomføre vekslingsmodeller er arbeidskrevende og komplekst, men gir gode resultater.

Det er ulike årsaker til at enkelte sliter med å gjennomføre vekslingsmodeller. Enkelte prosjekter har ikke hatt god nok forankring hos alle aktørene i samarbeidet. Andre prøver ut vekslingsmodeller i fag som har lavt elevgrunnlag, da vil det følgelig være en større utfordring å rekruttere elever. Utfordringer knyttet til rekruttering av elever ser vi spesielt i naturbruk og design og håndverk. Helse- og oppvekstfag og bygg- og anleggsteknikk er også representert blant prosjektene med få elever/lærlinger, men disse er også representert i prosjekter med mange elever/lærlinger. Utfordringer med forankring i arbeidslivet ser ut til å være særlig knyttet til utdanningsprogram for service og samferdsel, selv om også andre prosjekter med andre utdanningsprogram har samme problem.

I hvilken grad videreføres vekslingsmodellene i fylkeskommunene? For vekslingsmodellene i helse- og oppvekstfag som startet i 2013, er situasjonen følgende: Akershus har ett kull. Oslo åpnet for å videreføre modellen, men har ikke fått nok søkere. Nordland er forsinket i oppstarten men planlegger videreføring av utprøvingen i 2017-18. Hedmark gjennomfører vekslingsmodell for alle elever ved Storhamar vgs. og viderefører modellen. Hordaland har startet med nytt kull hvert år siden 2013. De har nå fire vekslingskull. Også Troms har videreført modellen og utvidet til ny skole. Fylkeskommunen vurderer også å utvide til nye fag.

Veien videre

Første kull vekslingslærlinger vil avlegge fagbrev i 2017. Vi nærmer oss en avsluttende fase i utprøvingen. I Oppdragsbrev 9-14 står det at målet er å få fram best mulig kunnskap om muligheter og utfordringer knyttet til vekslingsmodellen. Direktoratet mener det kan være tre alternativer som må vurderes når utprøvingen er avsluttet og erfaringene oppsummert:

- I. Videreføring av vekslingsmodeller anbefales ikke.
- II. Videreføring av vekslingsmodeller som en mulig organisering av opplæringen på lokalt nivå anbefales.
- III. Videreføring av vekslingsmodeller som hovedmodell anbefales for ett eller flere lærefag.

Det kan også finnes mellomløsninger, koblinger til andre tiltak og lignende.

Flere av de faglige rådene har omtalt veksling i utviklingsredegjørelsen 2015/2016. FRBA ønsker mer veksling for flere av sine fag. Rådet begrunner flere av sine forslag, som splitting av Vg2, med at dette vil lette gjennomføring av veksling. Rådet ønsker felles læreplaner for Vg2 og Vg3 for å støtte opp om veksling. FRHO mener forsøkene med veksling i helse- og oppvekstfag bør fortsette. Rådet mener veksling er en god metode, men at den stiller store krav til organisering og samarbeid. FRDH ønsker mer veksling for frisørfaget. FRTIP omtaler veksling som organisering av opplæringen. Rådet ønsker fleksibilitet i fagopplæringen og at avvik fra ordinær modell enkelt bør kunne gjennomføres i samarbeid med skole og næringsliv. De mener vekslingsløp vil være aktuelt for en del fag og elever, men ikke for alle. FRNA er det eneste rådet som anbefaler at vekslingsmodell gjøres til hovedmodell for et lærefag. De anbefaler vekslingsmodell for

hovslagerfaget. De øvrige rådene har ikke nevnt vekslingsgrad i særlig grad. I vedlegg 1 har vi laget en oversikt over lærefag som er med i utprøvingen av vekslingsmodeller som viser rådernes og direktoratets anbefalinger for fagene i gjennomgangen av tilbudsstrukturen.

Direktoratet har gitt fylkeskommunene et stort handlingsrom til å utforme vekslingsmodellene lokalt. Det har også vært mulighet for å søke om forsøk etter opplæringsloven § 1-4. Fafo har fått oppdraget med å evaluere utprøvingen. De publiserte første delrapport i desember 2015. I delrapportene som kommer i desember 2016 og desember 2017 vil Fafo gå nærmere inn i problemstillinger om innhold og læring, på effekter for deltakerne og for fagopplæringen som helhet. Viktig vil det også bli å se om vekslingsmodeller har konsekvenser for elevene som går i ordinære løp. Sluttrapporten vil foreligge i 2018.

Forslag til vedtak

Innspill til arbeidet med vekslingsmodeller sendes til Utdanningsdirektoratet innen 15. januar 2017.

Vedlegg 1: Oversikt over lærefag som er med i utprøvingen av vekslingsmodeller og anbefalinger for disse fagene i gjennomgangen av tilbudsstrukturen.

Utdanningsprogram	Fag som er med i utprøvingen av vekslingsmodeller	Anbefalinger fra faglige råd om fagene	Udires anbefaling for fagene
Bygg- og anleggsteknikk	Tømrerfaget, betongfaget, murerfaget, malerfaget, rørleggerfaget, ventilasjons- og blikkenslagerfaget	Tømrer, splitte Vg2, ønsker mer veksling. Betong, splitte Vg2, ønsker mer veksling. Maler, ønsker mer veksling. Rørlegger, ventilasjons- og blikkenslager, splitte Vg2, ønsker mer veksling.	Nye Vg2: Vg2 betong og mur, Vg2 tømrer, Vg2 rør, Vg2 ventilasjon, membran og takteking. Ingen endringer i Vg3.
Design og håndverk	Frisør Kjole- og draktsyerfaget	Forslag om nye utdanningsprogram for fagene i design og håndverk. Ingen endringer på Vg2- og Vg3-nivå. Rådet ønsker mer veksling for frisørfaget.	Nytt utdanningsprogram for frisør og blomsterdekorering/ hudpleie og utdanningsprogram for søm og tekstilhåndverk. Ingen endringer i Vg2 og Vg3.
Helse- og oppvekstfag	Helsearbeiderfaget Barne- og ungdomsarbeiderfaget	Ingen endringer i tilbudsstrukturen for helsearbeiderfaget. Rådet mener det må jobbes videre med utvikling av vekslingsmodellen. Ingen endringer i tilbudsstrukturen for barne- og ungdomsarbeiderfaget.	Ingen endringer i tilbudsstrukturen for helsearbeiderfaget og barne- og ungdomsarbeiderfaget.
Medier og kommunikasjon	Mediegrafikerfaget	Rådet foreslår at mediegrafikerfaget deles. Også forslag om nytt utdanningsprogram som faget kan inngå i.	Mediegrafikerfaget legges til nytt utdanningsprogram for IKT-relaterte fag. Film, video og lyd skilles fra mediegrafikerfaget, film- og videoteknikkfaget opprettes som nytt lærefag.
Naturbruk	Hovslagerfaget Hestefaget	Hovslagerfaget foreslås gjort om til et vekslingsløp, med en kombinasjon av opplæringsløpene 1+3 og 2+2. Anbefaler deling av Vg2 heste- og hovslagerfag.	Endre opplæringsmodell for hovslagerfaget, fra 2+2-modell til særløpsmodell. Anbefaler deling av Vg2 heste- og hovslagerfag.
Service og samferdsel	Salgsfaget Kontor- og administrasjonsfaget	Foreslår nye utdanningsprogram. Salgsfaget rekrutterer fra nytt utdanningsprogram for servicefag og nytt Vg2 handel. Foreslår to alternativer for kontor- og administrasjonsfaget, nedleggelse eller å videreutvikle faget sammen med resepsjonsfaget.	Nytt utdanningsprogram for handel, reiseliv og service. Nytt Vg2 handel. Ingen endringer for Vg3 salgsfaget, faget rekrutterer fra Vg2 handel. Legge ned Vg3 kontor- og administrasjonsfaget.
Teknikk og industriell produksjon	Bilfag, lette kjøretøy	Ingen endring i tilbudsstrukturen for faget, foreslår endring av læreplan.	Ingen endring i tilbudsstrukturen for faget.